

Amazones

***“Dones així,
elàstiques
i actives,
independents
i armades per a
la guerra, han
estat sempre
una part de la
imaginació dels
homes.
Per això
pensàvem que
les amazones no
eren sinó un
producte de la
fantasia
masculina que
foscament les
necessita.
Però resulta que
van existir.”***

He pensat que a vostès, ara que ha arribat la primavera, potser els interessaria saber que les amazones sí que van existir. Sempre havíem pensat que eren només un mite, una llegenda bellíssima entre tantes altres que els grecs ens van regalar i que a poc a poc oblidem, estúpidament, per augmentar la pobresa de la nostra fantasia. Fins el punt que, ara mateix, una “amazona” no passa de ser una senyoreta elegant que salta absurds obstacles. Quan Hèrcules va anar a robar el cinturó a la reina Hipòlita, les amazones eren gent silvestre i guerrera, femelles d’una torbadora ferocitat. Hèrcules, acostumat a tota mena de combats, primer robà amb seducció i males arts els cinyells de la reina, després hagué de lluitar amb ella i, només perquè era Hèrcules i fill de Zeus, la va poder matar. Regularment eren elles les vencedores dels combats, excepte quan es tractava de semidéus i d’herois grecs. Com Aquil·les que derrota i mata la reina Penthesilea que venia en auxili dels troians, o Teseu, company d’Hèrcules en l’aventura, que rapta l’amazona Antiope i provoca una expedició punitiva de les dones guerreres contra Atenes.

El fet que tot això no va passar mai no té la mínima importància. Tampoc no hi hagué mai batalles entre grecs i amazones, i Heròdot en descriu en les seues històries com a fets perfectament reals. Eren regnes o tribus dels confins de la terra, i per allà van rodar molt de temps, guerrejant i vivint fora de tota societat on homes i dones fan els papers habituals. Als escites, nòmades de l’estepa, que hi volien fer les paus i viure amb elles, diu que els van contestar: “Nosaltres no sabríem viure amb les dones del vostre país. Nosaltres tirem amb arc, llancem la javelina i muntem a cavall, i no hem après les faenes que vosaltres reserveu al nostre sexe”. Un manifest exemplar. O siga, que no hi havia lloc per amazones entre els escites, ni entre els grecs, ni en cap altre lloc. Eren una societat perfecta, és a dir sense mascles. Se servien dels homes (no consta si voluntaris, obligats o pagats) a efectes de pura reproducció, després eliminaven els xiquets, es quedaven només amb les femelles, i la perfecció del regne continuava inalterada. Viure només dones

entre dones, i afirmar la superioritat i suficiència d’una societat sense mascles. Sempre he pensat que els grecs ho van inventar tot, inclosa aquesta afirmació d’un ideal extrem d’autonomia femenina. De les amazones ja no parla ningú, però l’ideal mític torna a ser ben viu. Segurament no inclou la pràctica de tallar-se una mamella, per poder tirar millor amb l’arc, però el tema del pit ja se sap que sempre ha estat problemàtic, i vés a saber què representa, simbòlicament, aquella dura pràctica de les amazones. Per cert, aquesta massissa “Xena, princesa guerrera” vestida amb cuirassa-wonderbra, que ara fa furor a les televisions, ni és amazona ni grega ni res, quina llàstima.

El cas és que alguna tribu amb dones guerreres sí que va existir almenys al nord-est del país dels escites, cap a l’actual Kazakhstan. Una arqueòloga de Berkeley ho acaba d’explicar en la revista corresponent. Entre els segles VII i III aC hi havia per allà dones guerreres en abundància, enterrades amb el seu armament. Tot fa pensar que eren les armes que elles mateixes gastaven, i no per anar a caçar sinó per anar a la guerra. Qui sap si en va arribar alguna notícia als grecs, o qui sap com van crear la llegenda alguns segles abans de la data d’aquelles tombes. En tot cas, la imatge que se’n feien sabia combinar l’amor i la guerra, el desig i la mort, com entre Hèrcules i Hipòlita, entre Penthesilea i Aquil·les (en l’escena, tan repetida als vasos, en què Aquil·les clava l’espasa en el cos de l’amazona mentre es miren amb cares extàtiques). Allò que torna a aparèixer en el *combattimento* de Tancredi i Clorinda, amb música de Monteverdi. Eren dones, com Artemisa o Diana, amb cos de verge caçadora, dones doblement armades, amb l’arc i l’espasa i amb el misteri de la feminitat amagada, doblement torbadores. Dones així, elàstiques i actives, independents i armades per a la guerra, han estat sempre una part de la imaginació dels homes. Per això pensàvem que les amazones no eren sinó un producte de la fantasia masculina que foscament les necessita. Però resulta que van existir, amb armes i batalles ben reals. Devien provocar una por nova i estranya. Se’n va estendre la fama, d’aquella por, i encara continua. És una por que no s’acabarà mai.